

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे

संस्कृत विशारद (बी.ए.) – बहिःस्थ

परीक्षा : मे – २०२५

सत्र ५ वे

विषय: व्याकरण – ५ (22E451)

दिनांक :	१३/०५/२०२५	गुण : १००	वेळ : दु. २.०० ते ५.००
सूचना :	सर्व प्रश्न अनिवार्य		
प्र.१. अ.	कानपि पञ्च सन्धीन् साधयत विघटयत वा ।	(५)	
	१. हानिर्मे	२. सन्त्यत्र	३. देवस्तस्माद्
	५. नैव	६. अश्वा विद्यन्ते	७. चन्द्रसूर्यावपि
आ)	सनामनिर्देशं कानपि पञ्च समासान् विघटयत ।	(५)	
	१. कण्ठेकालः	२. पिपासाकुलितः	३. गतानुगतिकः
	५. निर्मक्षिकम्	६. अदंष्ट्रिणः	७. अल्पचेतसः
इ)	केषुचित् पञ्चसु वाक्येषु अशुद्धिसंशोधनं कुरुत ।	(५)	
	१. त्वं तं भोजनं देहि ।	२. विद्यायै विनयो जायते ।	३. इमं फलम् अस्ति ।
	४. धेनुः कृष्णः आसीत् ।	५. ताः बालकं दृष्टवती ।	६. भवान् मम मित्रोऽस्ति ।
	७. गृहस्य बहिः आतपः वर्तते ।		
ई)	केषुचित् पञ्चसु वाक्येषु सूचनानुसारं परिवर्तनं कुरुत ।	(५)	
	१. भक्ताः देवं भक्त्या पूजयन्ति स्म । (स्म इति अव्ययं निष्कासयत ।)		
	२. याचकाः दानशालां प्रविशन्ति । (णिजन्तरचनां कुरुत ।)		
	३. बिल्वदले (३) ----- पत्राणि वर्तन्ते । (सङ्ख्यावाचकस्य योग्यं रूपं लिखत ।)		
	४. विपत्तौ इत्यस्य समानार्थकं पदं लिखत ।		
	५. राजपुरुषाः देशान्तरं यान्ति । (अधोरेखितस्य पदस्य समानार्थकं लिखत ।)		
	६. माता भोजनं पचति । सा शाकमानयत् । (तुमुन्प्रत्ययं योजयत ।)		
	७. अहं न जाने । (बहुवचने परिवर्तयत ।)		
उ)	केषुचित् पञ्चसु वाक्येषु वाच्यपरिवर्तनं कुरुत ।	(५)	
	१. मूढमनुजः परुषां वाचम् उदीरयति ।		
	२. बुधैः सः विवेकः इति ईरितः ।		
	३. अहं सर्वदा हितमेव चिन्तयामि ।		
	४. मयूरः नृत्येन वन्यजन्तून् आकर्षितवान् ।		
	५. विधात्रा अहं पक्षिराजः कृतः ।		
	६. वत्से, त्वं गच्छ ।		
	७. ताभ्याम् आनन्दः अनुभूयते ।		
प्र.२.अ)	एकं विषयमधिकृत्य संस्कृतेन निबन्धं लिखत ।	(१०)	

१. विद्याधनं सर्वधनप्रधानम् २. महाविद्यालयीनं जीवनम् ३. रामायणस्य महिमा

आ) श्लोकं मातृभाषया अनुवदत । (५)

अकर्मशीलं च महाशनं च लोकद्विष्टं बहुमायं नृशंसम् ।
अदेशकालज्ञमनिष्टवेषमेतान् गृहे न प्रतिवासयीत ॥

इ) संवादं मातृभाषया अनुवदत । (५)

कर्णः- भगवन्, किमिच्छसि। किमहं ददामि।
शक्रः- महत्तरां भिक्षां याचे।
कर्णः- महत्तरां भिक्षां भवते प्रदास्ये। श्रूयन्तां मद्विभवाः।
शक्रः- गोसहस्रमिति। मुहूर्तकं क्षीरं पिबामि। नेच्छामि कर्ण! नेच्छामि।
कर्णः- किं नेच्छति भवान्। इदमपि श्रूयताम्। सहस्रं वाजिनां ते ददामि।
शक्रः- अश्व इति। मुहूर्तकमारोहामि। नेच्छामि कर्ण! नेच्छामि।
कर्णः- किं नेच्छति भगवान्। अन्यदपि श्रूयताम्। वारणानामनेकं वृन्दमेतद् ददामि।
शक्रः- गज इति। मुहूर्तकमारोहामि। नेच्छामि कर्ण! नेच्छामि।

ई) वाक्यानि संस्कृतेन अनुवदत । (५)

१. माकडांनी पाच केळी खाल्ली. २. शाळेच्या भोवताली हिरवी, उंच झाडे आहेत.
३. महोदय, आपण येथे बसावे. ४. माझ्याकडे उद्या पाहुणे येतील.
५. रस्त्याने वाहने वेगाने ये-जा करतात. ६. सध्या पाउस खूप पडतो आहे.
७. सैनिकांनी देशाचे रक्षण केले.

प्र.३.अ) सूत्रनिर्देशपूर्वकं त्रीन् समासान् साधयत । (१५)

१. अधिहरि २. दुर्यवनम् ३. साग्नि ४. उपकृष्णात् ५. उपराजम्

आ) चत्वारि सूत्राणि/ वृत्तिवाक्यानि स्पष्टीकुरुत । (२०)

१. सह सुपा २. समर्थः पदविधिः
३. प्रातिपदिकार्थलिङ्गपरिमाणवचनमात्रे प्रथमा । ४. परार्थाभिधानं वृत्तिः ।
५. अलमिति पर्याप्त्यर्थग्रहणम् ।

इ) तिस्रः टिप्पणीः लिखत । (१५)

१. उपसर्जनम् २. समासान्ताः ३. अधिकरणम् ४. चत्वारः यथार्थाः
